

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrýnové a soudců JUDr. Marie Turkové a JUDr. Petra Průchy v právní věci **žalobkyně A. W., proti žalované České správě sociálního zabezpečení , Praha 5, Křížová 25**, v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 13. 2. 2002,

takto:

I. Žaloba **se zamítá.**

II. Žádný z účastníků **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

Rozhodnutím České správy sociálního zabezpečení (dále jen „žalovaná“) ze dne 13. 2. 2002 byla zamítnuta žádost žalobkyně o poskytnutí jednorázové peněžní částky podle zákona č. 261/2001 Sb. (o poskytnutí jednorázové peněžní částky účastníkům národního boje za osvobození, politickým vězňům a osobám z rasových nebo náboženských důvodů soustředěných do vojenských pracovních táborů a o změně zákona č. 39/2000 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky příslušníkům československých zahraničních armád a spojeneckých armád v letech 1939 až 1945) s odůvodněním, že zákon se rovněž vztahuje na vdovy a vdovce po politických vězních, pokud jsou občany České republiky, jejichž manželství trvalo po celou dobu věznění či vzniklo během jejich věznění a jejich manžel kdykoliv později zemřel, stejně tak se zákon vztahuje na vdovy a vdovce, kteří uzavřeli nové manželství (§ 2 odst. 2 zákona). Podmínka občanství České republiky se považuje za splněnou, pokud občanství trvá ke dni podání žádosti o poskytnutí jednorázové peněžní částky (§ 2 odst. 3 zákona). Splnění podmínek uvedených v § 2 odst. 2 zákona nebylo

prokázáno, protože ke dni podání žádosti, t. j. 16. 1. 2002, nebyla žalobkyně občanem České republiky. Tato skutečnost vyplývá z podané žádosti.

Ve včas podaném opravném prostředku uvedla žalobkyně, že má sice občanství rakouské, ale od narození žije v České republice. Poukazovala dále na to, že je navíc znevýhodněna i tím, že si musí v České republice platit pobyt. Považovala zamítnutí žádosti o odškodnění za nespravedlivé, neboť celý život žila ve Vimperku, kde prožila i manželovo věznění. Vyslovila přesvědčení, že soud její odvolání spravedlivě posoudí.

Žalovaná podala dne 17. 5. 2002 vyjádření k opravnému prostředku, v němž citovala ustanovení § 2 odst. 1, 2 a 3 zákona č. 261/2001 Sb. Zdůraznila, že žaloba byla zamítnuta v souladu se zákonem č. 261/2001 Sb., neboť nebyla splněna jedna ze základních podmínek stanovených v § 2 odst. 2 tohoto zákona, který vymezuje osobní rozsah zákona. Žalobkyně nesplňuje podmínku českého státního občanství, což žalovaný zjistil z žádosti, kde žalobkyně vyplnila kolonku státní příslušnost slovem „Rakousko“. Ve svém opravném prostředku žalobkyně tento údaj nezpochybnila. Žalovaná proto navrhla, aby soud napadené rozhodnutí jako věcně správné a zákonu odpovídající potvrdil.

V daném případě jde o věc, která na Nejvyšší správní soud přešla podle ustanovení § 132 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „ s. ř. s.“), z Vrchního soudu v Praze. Nejvyšší správní soud ve věcech neskončených vrchními soudy dokončí řízení zahájená před těmito soudy. Podle ustanovení § 130 s. ř. s. se neskončená řízení podle části páté, hlavy druhé občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“) účinného přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona dokončí podle ustanovení části třetí hlavy druhé dílu prvního s. ř. s. (jako řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu). Nejvyšší správní soud podle uvedené části zákona v řízení dále postupoval a účastníky o tom vyrozuměl.

Soud přezkoumal napadené rozhodnutí, jakož i řízení předcházející jeho vydání a dospěl k závěru, že žalobě (opravnému prostředku) nelze vyhovět.

Zákon č. 261/2001 Sb. se podle ustanovení § 2 odst. 1 vztahuje též na občany České republiky, kteří byli vězněni mezi 25. 2. 1948 do 1. 1. 1990 a u kterých bylo rozhodnutí o jejich věznění zcela nebo částečně zrušeno podle zákona č. 119/1990 Sb. o soudní rehabilitaci ve znění pozdějších přepisů, nebo podle zákona č. 198/1993 Sb., o protiprávnosti komunistického režimu a o odporu proti němu (dále jen „politický vězeň“). Podle druhého odstavce téhož ustanovení se zákon rovněž vztahuje na vdovy a vdovce po osobách uvedených v odstavci 1, pokud jsou občany České republiky, jejichž manželství trvalo po celou dobu věznění, či vzniklo během jejich věznění a jejich manžel kdykoliv později zemřel; stejně tak se zákon vztahuje na vdovy a vdovce, pokud jsou občany České republiky, kteří uzavřeli nové manželství. Podle ustanovení § 2 odst. 3 zákona č. 261/2001 Sb. podmínka občanství České republiky se považuje za splněnou, pokud občanství trvá ke dni podání žádosti o poskytnutí jednorázové peněžní částky.

Jak vyplývá ze skutkových zjištění, ze kterých vycházel správní orgán v napadeném rozhodnutí a která ani žalobkyně nezpochybňuje, je žalobkyně vdovou po panu H. W., s nímž uzavřela manželství dne xxx 1955. Manžel žalobkyně zemřel dne xxxx 1971. Z dopisu Ministerstva spravedlnosti ČR ze dne 13. 10. 1992 adresovaného žalobkyni lze zjistit, že manžel žalobkyně H. W. byl zcela rehabilitován usnesením Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 6. 11. 1990, sp. zn. 8 Rt 187/90 – 4 a trestní stíhání bylo zastaveno. Žalobkyni podle uvedeného dopisu náleželo odškodnění za dobu jednoho roku, 10

měsíců a 22 dnů, a to za doby výkonu vazby a výkonu trestu odnětí svobody od 16. 2. 1962 do 9. 1. 1964. Z obsahu žádosti žalobkyně ze dne 16. 1. 2002 podané u Okresní správy sociálního zabezpečení v Prachaticích však zcela jednoznačně plyne, že žalobkyně v oddílu „žadatel – oprávněná osoba“ vyznačila v kolonce státní příslušnost – „Rakousko“. Žalobkyně ostatně nezpochybňuje to, že není občankou České republiky, v opravném prostředku sama uvádí, že má občanství rakouské. Poukazuje však na to, že od narození žije v České republice a na to, že celý život žila ve V., kde prožila i manželovo věznění. Zákon však nečiní z vymezení podmínek nároku na jednorázovou peněžní částku žádné výjimky a odškodnění poskytuje jen v případech, že oprávněné osoby (§ 3 odst. 1 zákona) jsou občany České republiky s tím, že podmínku občanství České republiky považuje za splněnou, pokud občanství trvá ke dni podání žádosti o poskytnutí jednorázové peněžní částky. Uvedenou podmínku však žalobkyně nesplňuje, neboť ke dni podání žádosti byla a je občankou Rakouska.

Soud nezpochybňuje tímto nespornou odvahu a statečnost pana H. W., kterou jako politický vězeň prokázal a nemá ani důvodu nevěřit žalobkyni, že s ním v době jeho věznění prožívané útrapy sdílela. Nicméně striktní vymezení podmínek nároku zákonem, bez toho, aniž by bylo do zákona zakotveno jakékoliv zmírňovací právo (odstranění tvrdosti zákona) neumožňuje ani soudu v rámci jeho rozhodovací pravomoci přiznat žalobkyni nárok na odškodnění, pokud splnění podmínek nároku neprokázala. Soudu v žádném případě nepřísluší vůli zákonodárce podle své úvahy měnit, doplňovat či nahrazovat, neboť je zákonem vázán.

Ze všech výše uvedených důvodů soudu nezbylo než žalobu podle ustanovení § 78 odst. 7 s. ř. s. jako nedůvodnou zamítnout, když postup správního orgánu neshledal v daném případě nezákonným.

Účastníkům nebyla přiznána náhrada nákladů řízení, neboť žalobkyně neměla v řízení úspěch a správnímu orgánu, který náhradu nákladů nepožadoval, podle obsahu spisu náklady řízení nevznikly (§ 60 odst. 1 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 5. 8. 2003

JUDr. Dagmar Nygrínová.
předsedkyně senátu